

Stowarzyszenie Miłośników Dawnej Broni i Barwy
Polska Sekcja Miecza Japońskiego

Przygotował: Jerzy Kławiński

SŁOWNIK TERMINOLOGII JAPOŃSKIEGO MIECZA

AIKUCHI - TANTO bez TSUBA

AOI - malwa japońska, motyw roślinny przeważnie używany jako herb (Mon)

ARA-NIE - duże NIE albo niewypolerowana powierzchnia

ASHI - nogi - smugi NIOI skierowane w dół do krawędzi ostrza

ATO MEI - sygnatura wykonana w późniejszej dacie

ATOBORI - HORIMONO dodane w późniejszej dacie

AYASUGI - falista HADA

BAKUFU - wojskowe rządy SHOGUNA

BO-HI / BOHI - duże albo szerokie rowki wgłębienia wzdłuż płazów ostrza zwane zbroczem

BOKKEN - drewniany miecz do praktykowania KATA

BONJI - rzeźby SANSKRYT

BOSHI - HAMON w KISSAKI

BO-UTSURI - słaby zanikający UTSURI

BU - japoński wymiar (około 0,1 cala - 2,5mm)

BUKE - wojskowy człowiek, SAMURAI

BUSHIDO - kodeks SAMURAI

CHIKEI - ciemne linie ukazane w JI

CHISA KATANA - krótszy miecz KATANA

CHOJI - goździkowy HAMON

CHOJI OIL - japoński olej goździkowy chroniący przed rdzewieniem powierzchnie ostrza

CHOJI-MIDARE - nieregularny HAMON CHOJI

CHOKUTO - prehistoryczne proste miecze

CHU - środek, średni, środkowy

CHU-KISSAKI - średniego rozmiaru KISSAKI

CHU-SUGUHA - HAMON prosty średniej szerokości

DAI - wielki albo duży

DAI-MEI - uczeń kowala sygnujący imię nauczyciela

DAIMYO - feudalny pan

DAISHO - para podobnych mieczy długiego i krótkiego

DAITO - długi miecz - ponad 24 cale, ~60cm

FUCHI - kołnierz na TSUKA

FUCHI-KASHIRA - komplet FUCHI i KASHIRA

FUKURA - krzywizna HA albo krawędź ostrza KISSAKI

FUKURE - skaza zwykle pęcherz w stali

FUKURIN - pokrycie obręczy TSUBA

FUMBARI / FUNBARI - klinga znacznie zwiększająca szerokość przy samym MUNE-MACHI
FUNAGATA - NAKAGO ukształtowane jak dno statku
FUNBARI / FUMBARI - klinga znacznie zwiększająca szerokość przy samym MUNE-MACHI
FURISODE - kształt rękojeści miecza, który przypomina rękaw kimona

GAKU-MEI - oryginalny podpis wbity w odcięty trzpień O-SURIAGE
GENDAITO - tradycyjnie kute ostrza mieczy przez nowoczesnych kowali
GIMEI - fałszywy podpis (MEI)
GIN - srebro
GOKADEN - Pięć Szkół Miecza okresu KOTO
GOMABASHI - równoległe bruzdy
GUNOME - falujący HAMON
GUNOME-MIDARE - nieregularnie falujący HAMON
GUNTO - armia albo miecz montowany wojskowo
GYAKU - odwrócony z powrotem pod kątem
GYAKU-KOBUSE - konstrukcja miecza odwrotne KOBUSE SHINGANE owinięte na ostrze z HAGANE

HA - ostrze
HABAKI - nierdzewny podłużny kołnierz dociskany do MACHI przez TSUBA utrzymujący szczelnie ostrze w SAYA
HABUCHI - linia HAMON
HADA - wzory zgrzewania widoczne na powierzchni stali
HAGANE - stal twarda w konstrukcjach mieczy używana na krawędź tnącą
HAGIRE - śmiertelna skaza poprzeczne pęknięcie przeważnie sięga kilku mm od krawędzi ostrza
HAKIKAKE - zeszlifowana część HAMONu w BOSHI w kształcie smug
HAKO BA - pudełkowy kanciasty HAMON
HAKO-MIDARE - nierówny pudełkowy kanciasty HAMON
HAKO-MUNE - kwadratowo szlifowane płaskie MUNE
HAMACHI - nacięcie na początku HA oddzielające NAKAGO od NAGASA
HAMIDASHI - TANTO albo sztylet z małą osłoną TSUBA
HAMON - rodzaj linii odpuszczania po selektywnym hartowaniu wzdłuż ostrza
HANDACHI - montowania TACHI użyte do KATANA albo WAKIZASHI
HA-NIKU - wypukłość ostrza krawędzi tnącej HA
HASAKI - krawędź ostrza HA
HATARAKI - efekty na powierzchni stali wewnątrz HAMON
HAZUYA - płaski kamień szlifierski wielkości paznokcia do polerowania wybielający HAMON
HI - rowki w ostrzu
HIRA-MUNE - płaskie MUNE
HIRA-NIKU - wypukłość płazu płaszczyzny całej bocznej powierzchni ostrza
HIRA-TSUKURI / HIRA-ZUKURI - ostrze bez SHINOGI YOKOTE KOSHINOGI (płaskie płazy ostrza)
HIRA-ZUKURI / HIRA-TSUKURI - ostrze bez SHINOGI YOKOTE KOSHINOGI (płaskie płazy ostrza)
HIRO-SUGUHA - szeroki prosty HAMON
HITATSURA - pełny płamisty HAMON sięgający SHINOGI-JI często nawet MUNE
HITSU / HITSU-ANA - otwór w TSUBA dla KOZUKA albo KOGAI
HITSU-ANA / HITSU - otwór w TSUBA dla KOZUKA albo KOGAI

HO - ostrze KOZUKA
HONAMI - rodzina od oceny miecza
HORIMONO - grawerowany motyw na ostrzach miecza

ICHI - jeden albo pierwszy
ICHIMAI - jednoczęściowa konstrukcja miecza
ICHIMAI BOSHI - obszar punktu w KISSAKI który jest w pełni zahartowany
IHORI-MUNE - szpiczaste ostre MUNE
IKUBI - szyja dzika (krótkie szerokie KISSAKI)
INAZUMA - błyskawica (typ aktywności w HAMON)
ITAME - HADA o wzorze szerokich słoików drewna
ITO - jedwabny albo bawełniany opłot do TSUKA
ITO SUGUHA - cienki jak nitka HAMON
ITOMAKI NO TACHI - TACHI ze górą SAYA zawiniętą w ITO

JI - powierzchnia miecza między SHINOGI i HAMON
JI-GANE - stal powierzchniowa
JI-HADA - wzór powierzchni HADA
JINDACHI - TACHI
JI-NIE - punkty NIE w JI
JIZO BOSHI - BOSHI ukształtowane jak głowa bożka Jizo
JIZUYA - płaski kamień wielkości paznokcia do polerowania ukazujący i przyciemniający HADA
JUMONJI YARI - YARI z dwoma bocznymi ostrzami jak krzyż
JUYO TOKEN - bardzo ważne ORIGAMI dla miecza przez NBTHK
JUZU - HAMON jak paciorki różańca

KABUTO - hełm
KABUTO-GANE - KASHIRA w stylu TACHI
KABUTO-WARI - łamacz hełmu
KAEN - płomiennie ukształtowane BOSHI
KAERI - BOSHI {zawracające} kończące się w MUNE za KISSAKI oddalając się od czubka KISSAKI
KAI GUNTO - miecz marynarski
KAJI - kowal tworzący japońskie miecze
KAKIHAN - monogram kowala albo twórcy TSUBA
KAKU-MUNE - kwadratowe płaskie MUNE
KAMIKAZE - boski wiatr
KANJI - japońskie znaki pisma
KANMURI-OTOSHI - zaostrome MUNE od strony KISSAKI jak NAGINATA
KANTEI - ocena miecza
KAO - monogram kowala na NAKAGO
KASANE - grubość ostrza
KASHIRA - górne okucie na TSUKA
KATAKIRI - miecz z jednej strony płaskim płazem (bez jednego SHINOGI)
KATANA - miecz noszony za OBI ostrzem w górę, NAGASA ponad 60 cm
KATANA KAKE - stojak miecza
KATANA-MEI - strona podpisu, wychodząca poza zniszczony miecz
KAWAGANE - skóra albo stal powierzchni
KAZU-UCHI MONO - masowo wyprodukowane miecze

KEBORI - linie dzieląca elementy miecza
KEN - prosty obusieczny miecz
KENGYO - trójkątne albo strzałkowe NAKAGO-JIRI
KESHO YASURIME / KESHOUSEN - dekoracyjne YASURIME na NAKAGO
KESHOUSEN / KESHO YASURIME - dekoracyjne YASURIME na NAKAGO
KIJIMATA - NAKAGO kształtowane jak udo bażanta
KIJIMOMO - NAKAGO kształtowane jak noga bażanta
KIKU - chryzantema
KIKUBA - chryzantemowy HAMON
KIN - złoto
KINKO - miękkie nieżelazne okucia miecza
KIN-MEI - złota inkrustacja albo złoty lakier podpisu rzeczoznawcy
KINSUJI - złota linia (rodzaj aktywności w HAMON)
KINZOGAN-MEI - atrybut w złotej inkrustacji na NAKAGO
KINZOGAN MEI - KIN-MEI
KIRI - paulownia
KIRI HA - prosty miecz z szerokokątnym ostrzem przeważnie sprzed IX wieku
KIRI KOMI - nacięcie albo wyszczerbienie na mieczu od ostrza innego miecza
KISSAKI - czubek ostrza lub cały fragment do YOKOTE jedyny element klingi dotykający SAYA
KITAE - kucie
KIZU - skaza
KO - stary albo mały
KOBUSE - konstrukcja miecza ostrze z twardej stali zawiniętej i zgrzanej z rdzeniem z miękkiej
KO-CHOJI - mały HAMON CHOJI
KODACHI - mały TACHI
KODOGU - wszystkie łączenia miecza oprócz TSUBA
KOGAI - szpila mieczowa
KOIGUCHI - wlot SAYA albo element na nim
KOJIRI - koniec SAYA od strony KISSAKI
KOKUHO - miecz o statusie skarbu narodowego
KO-MARU - małe okrągłe BOSHI
KO-MIDARE - mały nieregularny HAMON
KO-MOKUME - drobne słoje drewna - typ HADA
KO-NIE - małe albo dobre NIE
KO-NIE DEKI - dobrze wykończone małe NIE
KOSHIATE - skórzany wieszak do miecza
KOSHIRAE - oprawa miecza
KOSHI-SORI - krzywa ostrza blisko rękojeści
KOTO - Stary Okres Miecza (do 1596)
KOZUKA - uchwyt małego noża przy mieczu
KUBIKIRI - mały TANTO do cięcia karku albo odcinania głów
KUNI - prowincja
KURIGATA - ucho, element SAYA do przymocowywania SAGEO
KURIJIRI - zaokrąglony NAKAGO-JIRI
KURIKARA - HORIMONO smoka (grawerowana rzeźba)
KURIKATA - pochwa (SAYA) z KURIGATA
KWAIKEN - krótki nóż noszony przez kobiety

MACHI - wycięcia głowni HA-MACHI i MUNE-MACHI, oddzielające nakago od nagasa
MACHI-OKURI - skrócone ostrze z nowym NAKAGO od strony rękojeści
MAKURI - konstrukcja miecza ze zgrzanej SHINGANE i HAGANE następnie złożonej SHINGANE do wewnątrz
MARU - zaokrąglone
MARU-DOME - wykończenie okrągłym rowkiem
MARU-MUNE - okrągły MUNE
MASAME - proste słoje stali (wzór HADA)
MEI - sygnatura twórcy miecza
MEIBUTSU - sławny miecz
MEKUGI - bambusowy kołek jedyny element blokujący przed wysunięciem się TSUKA z NAKAGO
MEKUGI-ANA - otwór na MEKUGI
MEMPO - maska albo ochrona twarzy
MENUKI - ozdoby rękojeści pomiędzy SAME a TSUKA-ITO dodatkowa blokada na MEKUGI
MIDARE - nieregularny, nierówny HAMON
MIDARE-KOMI - nierówny wzór w BOSHI
MIGAKI-BO - gruba igła do polerowania szczególnie shingane
MIHABA - szerokość ostrza miecza przy MACHI
MIMIGATA - HAMON kształtowany uszu
MITOKOROMONO - pasujący zestaw KOZUKA, KOGAI i MENUKI
MITSU KADO - MITSUGASHIRA punkt, gdzie YOKOTE, SHINOGI i KO-SHINOGI spotykają się
MITSU-MUNE - MUNE z trzech płaszczyzn
MIZUKAGE - mglista linia w JI zwykle spowodowana powtórny hartowaniem
MOKKO - wypukła czterostronnie TSUBA
MOKUME - typ HADA - sękate drewno
MON - herb rodziny
MONOUCHI - główny tnący fragment ostrza (pierwsze 6 cali ~15cm od KISSAKI)
MOTO-HABA - szerokość ostrza blisko HABAKI
MOTO-KASANE - grubość ostrza blisko HABAKI
MU - pusty albo nic
MUJI - typ HADA, brak widocznego ziarna
MUKU - jednoczęściowa konstrukcja miecza
MUMEI - brak sygnatury (niesygnowane ostrze)
MUNE - tylna część klingi miecza najdalszy równoległy ostrzu element klingi
MUNEMACHI - nacięcie na początku MUNE oddzielające NAKAGO od NAGASA
MUNEYAKI - regiony odpuszczania wzdłuż MUNE
MU-SORI - bez krzywizny SORI

N.B.T.H.K. - Nihon Bijutsu Token Hozon Kai (grupa znawców japońskich mieczy)
N.T.H.K.. - Nihon Token Hozon Kai (grupa oceniająca miecze)
NAGAMAKI - broń halabarda zamontowana jako miecz
NAGASA - długość ostrza mierzona od czubka KISSAKI do MUNEMACHI
NAGINATA - japońska glewia/halabarda
NAKAGO - trzpień miecza
NAKAGO-JIRI - początek NAKAGO, umieszczony najgłębiej w TSUKA
NAMBAN TETSU - niejapońska stal na miecze
NANAKO - wzór zdobienia oku (rybia ikra)
NAOSHI - skorygowany albo naprawiony

NASHIJI - typ HADA jak skóra gruszki
NENGO - japońska era
NIE - widoczne skupiska kryształów w HAMON albo JI
NIE-DEKI - HAMON wykończony z NIE
NIHONTO - japońska broń biała
NIKU - wypukłości płazów głowni
NIOI - "pylisty" element HAMON
NIOI-DEKI - wykończone NIOI
NIOI-GIRE - rozłączony HAMON
NODACHI - duży TACHI noszony przez wysokich urzędników
NOTARE - falisty HAMON
NOTARE-MIDARE - nieregularnie falisty HAMON
NUNOME - pokrywanie metalem

O - wielki
OBI - Tradycyjny pas
O-CHOJI - duży HAMON CHOJI
O-DACHI - bardzo długi miecz (ponad 30 cali ~76cm)
O-KISSAKI - większe KISSAKI
O-MIDARE - duży nieregularny HAMON
OMOTE - strona podpisu NAKAGO
O-NIE - duże NIE
O-NOTARE - duża fala modelująca HAMON
ORIGAMI - świadectwo oceny
ORIKAESHI MEI - ponownie wbita sygnatura ze skróconego miecza
OROSHIGANE - stal przetwarzana do mieczy
O-SEPPA - duża SEPPA (zwykle w TACHI)
OSHIGATA - miękki, cienki papier z odcisniętą sygnaturą i kształtem z hamonem
O-SURIAGE - znacznie skrócony trzpień z usuniętą sygnaturą

SAGEO - sznur użyty do umocowania SAYA przy OBI
SAGURI - zaczep, hak na SAYA
SAIHA / SAIJIN - miecz ponownie przeszlifowany
SAKA - przechył, ukos
SAKI - punkt albo czubek
SAKI HABA - szerokość ostrza przy YOKOTE
SAKI ZORI - krzywizna w szczytowej z trzech części ostrza
SAKU - wykonanie
SAME - skóra płaszczki pod TSUKA-ITO
SAMURAI - japoński wojownik
SANBONSUGI - "trzy cedry" (HAMON z powtarzaniem motywu trzech szczytów)
SAN-MAI - trzywarstwowa konstrukcja klingi miecza
SATETSU - czarny piasek żelazowy do robienia TAMAHAGANE
SAYA - pochwa miecza, klejona przeważnie z japońskiej magnolii
SAYAGAKI - napisy certyfikujące na SHIRASAYA {błędnie uważane za ozdobę}
SAYAGUCHI - wlot pochwy (KOI-GUCHI)
SAYASHI - twórca pochwy
SEKI-GANE - miękki metal wkuwany w HITSU-ANA

SEPPA - podkładki z obu stron ściskające TSUBA
SHAKU - japońska część miary w przybliżeniu 12 cali ~30cm
SHAKUDO - stop miedzi i złota dostosowywany do użycia w okuciach mieczach
SHIBUICHI - stop miedzi i srebra dostosowywany do użycia w okuciach mieczy
SHIKOMI-ZUE - miecza ukryty w kiju/lasce
SHINAE-MUKADE - wypukłe rozwarstwienia w stali (czasami do naprawienia)
SHINAI - miecz z bambusa używany w KENDO
SHINGANE - niskowęglowa {ok. 0,3% węgla} miękka, elastyczna stal na rdzeń mieczy
SHINKEN - treningowy ostry stalowy japoński miecz - niekoniecznie dzieło sztuki
SHINOGI - krawędź ustawiona równolegle do ostrza na płazie klingi zaczynająca się na NAKAGO
SHINOGI-JI - MIGAKI-JI płaszczyzna miecza pomiędzy MUNE i SHINOGI
SHINOGI-ZUKURI - typowy kształt głowni japońskiej
SHIN-SHINTO - Nowy-Nowy Okres Miecza (1781 - 1868)
SHINTO - Nowy Okres Miecza (1596 - 1781)
SHIRASAYA - drewniana oprawa klingi miecza bez ozdób
SHITODOME - małe okucia w KURIKATA i/albo KASHIRA
SHOBU ZUKURI - ostrze bez YOKOTE, w którym SHINOGI kończy się na MUNE w KISSAKI
SHOGUN - najwyższy wojskowy dowódca
SHOTO - krótki miecz (między 12 i 24 calami 30 - 60cm)
SHOWATO - miecz zrobiony podczas ery SHOWA {1926 - 1989} - zwykle gorszej jakości ostrza
SHUMEI - sygnatura z czerwonego lakieru
SHURIKEN - mały nóż różnych kształtów do rzucania
SORI - krzywizna, największa strzałka łuku między MUNE a prostą pomiędzy czubkiem KISSAKI i MUNEMACHI
SUDARE-BA - wzór "bambusowej zaślepki" w HAMON
SUE - późny albo późniejszy
SUGATA - kształt ostrza miecza
SUGUHA - prosty HAMON
SUKASHI - odcięty wycięty
SUN - japońska miara, około 1 cal = 2,54cm
SUNAGASHI - piaskowy efekt w HAMON
SURIAGE - skrócony trzpień rękojeść

TACHI - długi bojowy miecz do zbroi noszony ostrzem w dół
TACHI-MEI - sygnatura wykonawcy na trzpieniu tachi
TAKABORI - wryta płaskorzeźba
TAKANOHA - wzór pilnika na kształt pióra jastrzębia na trzpieniu
TAMAHAGANE - surowa japońska stal najwyższej jakości, robiona z oczyszczanego SATETSU w TATARA
TAMESHIGIRI - próba cięcia
TAMESHI-MEI - inskrypcja próby cięcia
TANAGO - NAKAGO ukształtowane jak brzuch ryby
TANAGO-BARA - NAKAGO ukształtowane jak brzuch ryby
TANTO - sztylet albo nóż z ostrzem mniejszym niż 12 cali ~30cm
TATARA - japońska dymarka {piec hutniczy} od wieków służący do robienia TAMAHAGANE
TO - miecz
TOBIYAKI - plamki w JI
TOGARI - szpiczasty

TOGI - osoba polerująca miecz albo połysk miecza
TORAN - wysoka fala - HAMON
TORII-ZORI - krzywa miecza na środku ostrza
TSUBA - element miecza chroniący dłoń w walce
TSUCHI - mały młotek do MEKUGI
TSUKA - rękojeść miecza
TSUKA-ITO - taśma albo opłot na TSUKA
TSUKAMAKI - sztuka oplatania rękojeści miecza
TSUKURI / ZUKURI - kształt głowni miecz
TSUKURIKOMI - konstrukcja miecza
TSUKURU - zrobione albo wyprodukowane przez
TSUNAGI - drewniane ostrze miecza do pokazu zamontowanej oprawy
TSURUGI - obusieczny prosty miecz

UBU - oryginalny niezmienny trzpień NAKAGO wykończony jedynie przez YASURIME
UBUHA - część ostrza {kilka cm} oryginalnie nienaostrzona od strony HA-MACHI
UCHIGATANA - bitewna katana przystosowana do walki
UCHIKO - drobny proszek do czyszczenia ostrzy mieczy
UCHIZORI - zakrzywienie do wewnątrz
UMA-HA - HAMON zębów konia
UMEGANE - stalowy element wstawiany w miejsce naprawy większych KIZU
URA - strona NAKAGO skierowana do ciała
URA-MEI - sygnowany na URA (zwykle data)
UTSURI - odzwierciedlenie linii odpuszczania w JI

WAKIZASHI - miecz o długości ostrza 30 - 60cm noszony przez SAMURAI
WARE - szczelina, rozwarstwienie w stali
WARI-BASHI / WARI-KOGAI - patyki do testów cięcia
WARI-HAGANE / WARIHA-TETSU - konstrukcja miecza z wbitym HAGANE w miększą stal
WARIHA-TETSU / WARI-HAGANE - konstrukcja miecza z wbitym HAGANE w miękką stal
WARI-KOGAI / WARI-BASHI - patyki do testów cięcia

YA-HAZU - HAMON kształtowany na nacięte strzały
YAKI DASHI - prosta linia odpuszczania blisko HAMACHI
YAKIBA - hartowana, odpuszczana krawędź miecza
YAKIDASHI - HAMON zaczynający się dokładnie nad HA-MACHI
YAKIHABA - szerokość YAKIBA
YAKI-IRE / YAKIIRE - hartowanie lub miecz szybko chłodzony i odpuszczany
YAKIIRE / YAKI-IRE - hartowanie lub miecz szybko chłodzony odpuszczany
YAKIZUME - BOSHI nie oddalające się od brzegu KISSAKI
YAMAGANE - nierafinowana miedź nieoczyszczona - z wieloma innymi metalami
YANONE - głowa strzały
YARI - włócznia
YASURIME - ślady pilnika na NAKAGO
YOKOTE - linia między JI i KISSAKI
YOKOTESUJI - punkt przecięcia YOKOTE i HAMON
YOROIDOSHI - TANTO do przebijania zbroi

ZOGAN - inkrustacja
ZUKURI / TSUKURI - miecz

Powyższy glosariusz został opracowany we współpracy miłośników broni japońskiej. Pełen tekst można znaleźć pod adresem: <http://www.reidojo.com/forum/viewtopic.php?t=1997> .